

більш повне врахування комплексу показників, їх ваги і пріоритетності в трансформаційних процесах країни та її господарських систем забезпечить достовірність характеру їх протікання та результативність, дасть можливість обґрунтування перспективних напрямів розвитку.

1.Красильников О.Ю. Структурные сдвиги в экономике: теория и методология. – Саратов: Научная книга, 1999. – 65 с.

2.Пепа Т.В. Регіональна динаміка і трансформація економічного простору України – Черкаси: Брама - Україна, 2006. – 440 с.

3.Бутко М.П. Передумови трансформації та механізми регулювання регіональних економік // Економіка і прогнозування: Наук.-аналіт. журнал. – К.: Ін-т економічного прогнозування НАН України, 2004. – № 2. – С.9-20.

Отримано 30.03.2009

УДК 338.242

О.М.ПОЛЯКОВА, канд. екон. наук

Українська державна академія залізничного транспорту, м.Харків

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ

Досліджується міжнародний досвід розвитку державно-приватного партнерства, розглянуто проблеми його становлення в інституціональній системі України та перспективи розвитку взаємодії державної влади і приватного підприємництва.

Соціальна і виробнича інфраструктура є найбільш уразливим місцем української економіки. Найважливішими причинами такої ситуації є недолік бюджетних засобів для забезпечення розширеного відтворення і високі ризики інвестування в капіталомісткі об'єкти при відсутності гарантій держави. Саме відповідальність держави за розвиток галузей інфраструктури при обмеженості фінансових можливостей визначає необхідність об'єднання ресурсів і дій держави і приватного сектора в різних формах державно-приватного партнерства (ДПП). Викладене вище дозволяє поставити проблему формування і розвитку інституту приватно-державного партнерства в ряд актуальних наукових напрямків.

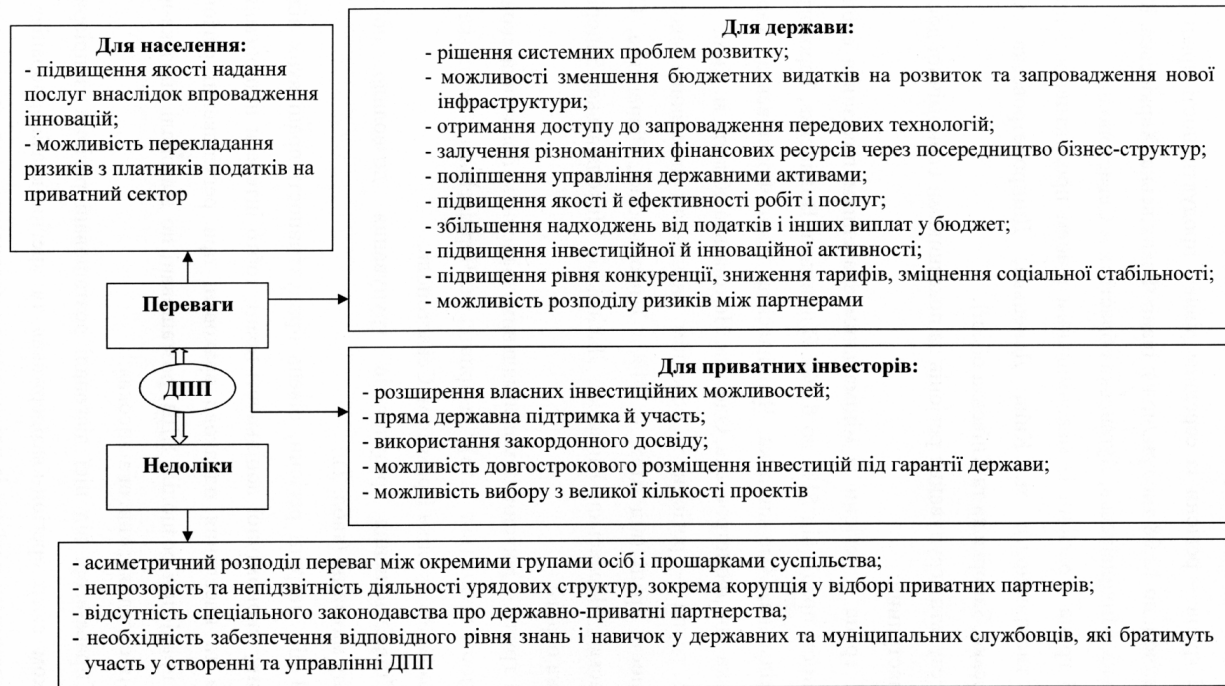
Основні напрямки сучасної теорії господарського партнерства держави і приватного сектора розглянуті в працях таких учених, як В.Г.Варнавський, С.Д.Данасарова, М.І.Кулагін, М.Мейер, В.А.Михеєв [2, 5-8] та ін. Разом з тим комплексного дослідження вимагають інституціональні аспекти формування приватно-державного партнерства в сучасній економіці, інституціональний аналіз особливостей взаємодії держави і приватного сектора.

Метою статті є виявлення особливостей розвитку приватно-державного партнерства в інституціональній системі України.

Концепція державно-приватного партнерства являє собою альтернативу приватизації життєво важливих об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення. На території Євросоюзу поширеним є визначення цієї системи як публічно-приватного партнерства (Public-Private Partnership). У науковій літературі існує кілька варіантів визначень поняття державно-приватного партнерства. Розглянемо найбільш поширені з них (таблиця). Виходячи з викладеного, державно-приватне партнерство можна охарактеризувати як суспільний інститут, що включає в себе сукупність формальних і неформальних правил, у рамках яких з метою задоволення потреб суспільства здійснюється спільна діяльність державних органів влади і приватного сектора на основі набору альтернатив поведіння. Переваги і недоліки державно-приватного партнерства наведено на рисунку (за даними [7, 10]).

Характеристика визначень державно-приватного партнерства

Джерело	Трактування терміну
Михеев В.А. [7]	ДПП – система співробітництва приватного сектора, підприємств і організацій бізнесу з державними установами, а також регіональних корпорацій з державними підприємствами, установами, спрямованого на досягнення загальних економічних цілей, на рішення актуальних соціально-економічних задач
Визначення Європейської комісії (2003 р.), цитується за [3]	ДПП – передання приватному сектору частини повноважень, відповідальності та ризиків щодо реалізації інвестиційних проєктів, які традиційно впроваджувалися чи фінансувалися публічним сектором
Данилишин Б.М. [3]	ДПП – система співробітництва, в якій розподіляються ризики між партнерами за принципом кращої спроможності їх нейтралізації, а також існує узгоджений підхід до поділу винагород
Варнавский В.Г. [1]	ДПП – це інституціональний і організаційний альянс між державою і бізнесом з метою реалізації національних і міжнародних, масштабних і локальних, але завжди суспільно значущих проєктів у широкому спектрі сфер діяльності
Закон України «Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні» [4]	ДПП – система відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються, з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та користуванні (експлуатації) такими об'єктами
Данасарова С.Д. [2]	ДПП – домовленість між державною і приватною структурами про спільну реалізацію суспільно-значущих проєктів найбільш ефективним способом і по більшій низькій вартості, ніж держава зможе здійснювати самостійно
Ребок В. [9]	ДПП – довгострокове співробітництво між державою, органами місцевого самоврядування і приватними фірмами, які, по-перше, розподіляють між собою ризики визначеного бізнесу, і, по-друге, приватні фірми беруть на себе якісь державні, муніципальні задачі і керують цими задачами самостійно і на свій ризик

Переваги і недоліки державно-приватного партнерства

У ході реалізації партнерства виникає ряд проблем за узгодженням інтересів сторін і дотриманням встановлених правил поведження. При цьому, на наш погляд, значну увагу варто приділити відносинам між владою і приватною власністю. Більшість вчених стверджують, що для нашої держави є характерним єдність владних і власницьких функцій, коли політичне лідерство дає невід'ємне право розпоряджатися власністю, а власність передбачає наявність політичного авторитету [2, 11]. Безумовно, таке положення не сприяє розвитку державно-приватного партнерства. Ситуація ускладнюється також проблемою корупції, причому не лише на національному, а й на міжнародному рівні.

Відмінності між різними інституціональними системами виявляються у встановленні «влади над законом» або «закону над владою»; перевазі ідей колективізму або індивідуалізму; революційному або еволюційному характері їхнього розвитку. У зв'язку з цим виділяють три форми взаємодії держави і приватного сектора:

1) традиційна – держава залучає бізнес до спільного рішення проблем обслуговування потреб суспільства на основі партнерства;

2) інвестиційна – спільне інвестування переважно в інфраструктурні проекти. Ця форма взаємодії має стратегічну спрямованість, основною метою є стимулювання економічного росту;

3) науково-освітня – нові напрямки розвитку в національному, міжнародному і глобальному масштабах в умовах глобалізації виробництва та інтернаціоналізації капіталу [11].

Для України на даному етапі розвитку є характерною інвестиційна форма партнерства. Крім того, аналіз міжнародного досвіду ДПП дозволяє структурувати взаємодію держави і бізнесу за трьома векторами:

- функціональний вектор – розвиток державно-приватного партнерства в галузях, які визначають доступ підприємств до факторів виробництва і ринків;

- галузевий вектор – державно-приватне партнерство в окремих галузях на основі змішаних форм власності, кооперації державних та приватних компаній, укладення галузевих угод;

- регіонально-муніципальний вектор – державно-приватне партнерство щодо розвитку окремих територіальних виробничих сегментів, регіональних ринків праці, територіальної та комунальної інфраструктури та ін. [1].

Як засвідчує аналіз міжнародного досвіду, найпоширенішими об'єктами державно-приватного партнерства є житлово-комунальна сфера, будівництво та утримання автошляхів, енергозбереження. Для

України актуальними напрямками також є розвиток агропромислового сектора, розробка і виробництво медичного устаткування і медикаментів, співробітництво в екологічній, транспортній сферах, інноваційний бізнес.

«Товаришування» влади і бізнесу сьогодні гальмується через відсутність повної законодавчої бази, яка легітимізує ДПП, непослідовність і безвідповідальність українських чиновників за прийняті раніше рішення, нестачу фінансових стимулів для приватного партнера брати участь у проекті. Правові основи для розвитку ДПП в Україні існують з 1999 р. (прийняття законів «Про концесії», «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг», «Про угоди про розподіл продукції», «Про оренду державного та комунального майна» та ін.; прийняття у 2008 р. Закону України «Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні»). Однак основними труднощами в реалізації державно-приватних відносин залишається недосконалість законодавчої бази в цьому питанні. Державі необхідно визначити чітку політику в цій сфері, щоб вирішити ці проблеми; повинна бути створена окрема інституціональна структура, яка б займалася винятково питаннями проектів ДПП. Причому ефективність такого альянсу забезпечується максимально повним використанням можливостей кожного з двох учасників проекту і сукупним скороченням ризиків.

Отже, розмаїтість видів, форм і сфер застосування державно-приватного партнерства роблять його універсальним механізмом для рішення цілого ряду довгострокових задач – від створення і розвитку інфраструктури до рішення розробки і адаптації нових перспективних технологій. Істотну роль у розширенні державно-приватного партнерства повинно зіграти подальше удосконалення законодавчої і нормативної бази, у тому числі на підставі як позитивних, так і негативних результатів спроб сформуванню такого партнерства. Крім того, для забезпечення припливу приватного капіталу в інфраструктурні проекти, держава повинна створювати прийнятний для обох сторін баланс ризиків і винагород, а також враховувати прояви позицій некомерційних організацій, бізнес-структур при спільній взаємодії і здійснювати аналіз стану партнерських відносин на основі інтегрованих вимірів.

1. Варнавский В. Государственно-частное партнерство в России: проблемы становления // <http://www.strana-oz.ru/?numid=21&article=988>.

2. Данасарова С.Д. Институт частно-государственного партнерства: становление и развитие в России: Автореф. дисс... канд. экон. наук: 08.00.01 / Восточно-Сибирский гос. технологич. ун-т. – Улан-Удэ, 2007. – 24 с.

3. Данилишин Б.М. Аналіз регуляторного впливу при впровадженні Закону України "Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні" // Депар-

тамент інвестиційної та інноваційної діяльності – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system?>

4. Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні: Закон України // <http://www.me.gov.ua>.

5. Кулагин М.И. Предпринимательство и право: опыт Запада. – М.: Наука, 1997. – 280 с.

6. Мейер М. Оценка эффективности бизнеса: Пер. с англ. – М.: ООО «Вершина», 2004. – 240 с.

7. Михеев В.А. Государственно-частное партнерство в реализации приоритетных национальных проектов // <http://www.c-society.ru/wind.php?>

8. Варнавский В.Г. Партнерство государства и частного сектора. – М.: Наука, 2005. – 260 с.

9. Перспективы развития государственно-частного партнерства в Украине. Заседание «Юридического пресс-клуба» // <http://www.press-club/org.ua/index.php?option>

10. Соснова С. Новые возможности для развития города и бизнеса // Государственно-частное партнерство. – 2007. – № 95. – С.12.

11. Юрганов А.Л. Категории русской средневековой культуры. – М., 1998. – 180 с.

Отримано 29.01.2009

УДК 536.262

Ю.В.ГЛАЗУНОВ, канд. техн. наук

Украинская государственная академия железнодорожного транспорта, г.Харьков

КОНСТРУКТИВНАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВНЕШНЕГО АРМИРОВАНИЯ

Приведены исследования экономической эффективности применения в строительстве конструкций, выполненных из сталебетона. Показаны результаты научных исследований прочности бетона в конструкциях с внешним армированием под нагрузкой. Проведено сравнение железобетонных и сталебетонных конструкций.

С развитием эффективных способов соединений металлических элементов (электросварка, высокопрочные болты) значительно возрос интерес к использованию полосовой, листовой и профилированной стали в качестве арматуры железобетонных конструкций. Такое армирование в некоторых источниках [1, 2] названо внешним, а конструкции – сталебетонными и бетонными, армированными листовой сталью.

Материалом конструкции является не железо, а сталь, поэтому эти конструкции во многих странах принято называть стальными и сталебетонными. Термин «сталежелезобетонные» относится к комплексным конструкциям, у которых железобетонная плита объединена со стальной двутавровой балкой [3]. Такие конструкции называют сталебетонными с листовой арматурой [4, 5]. В зарубежных публикациях [6, 7] они названы «сталебетонными балками с листовым армированием».